

דרכו האחרונה של "אני לא יכול" / ציק מורמן

כיתתה של דונה נראתה כמו כיתות אחרות. התלמידים ישבו בחמישה טורים שבכל אחד מהם שישה שולחנות. שולחנה של המורה עמד בחזית. על לוח המודעות תלו עבודות של תלמידים. זו נראתה כיתה רגילה בתכלית. אבל משהו שונה לחלוטין היה באותו יום בו נכנסתי אליה בראשונה. תחושה של התרגשות.

דונה הייתה מורה בעיר קטנה במישגן, שעמדה שנתיים לפני פרישתה. נוסף להיותה מורה היא התנדבה להשתתף בפרויקט ארצי שארגנתי. הלימודים התמקדו על נושאים באמנות שיגרמו לתלמידים להרגיש טוב יותר לגבי עצמם ולקחת אחריות בחייהם. עבודתה של דונה הייתה להשתתף בשיעורים ולהעביר בכיתתה את הנלמד בפרויקט. תפקידי היה לבקר בכיתתה ולעודד את העברת החומר.

התיישבתי בכיסא ריק בסוף החדר והבטתי בנעשה. כל התלמידים קיבלו משימה, לכתוב על נייר את המחשבות והרעיונות שלהם.

תלמידה בת עשר שישבה בסמוך אלי מילאה את הדף שלה במשפטי, "אני לא יכולה": "אני לא יכולה לשחק כדורגל." "אני לא יודעת לחלק מספרים ארוכים." "אני לא יכולה לגרום לדבי לחבב אותי." הדף שלה היה כבר מלא למחצה והיא לא הראתה סימני ויתור. היא המשיכה לעבוד בנחישות.

הלכתי בכיתה והבטתי בדפים של התלמידים האחרים. כולם תיארו כל מיני דברים שהם אינם מסוגלים לעשות. "אני לא יכול לעשות עשר שכיבות שמיכה." "אני לא מגיע מעבר לגדר השמאלית במגרש." "אני לא יכול לאכול רק עוגייה אחת."

הפעילות סקרנה אותי, ולכן החלטתי לבדוק עם המורה מה קורה. כאשר הגעתי אליה, הבחנתי גם שהיא הייתה עסוקה בכתיבה. חשתי שמוטב לא להפריע. "אני לא מצליחה להביא את אמו של ג'והן לאסיפת ההורים." "אני לא מצליחה לשכנע את בתי למלא דלק במכונית." "אני לא מצליחה ללמד את אלן להשתמש במילים במקום באגרופים."

בעודי מנסה להבין מדוע המורה והתלמידים היו עוסקים בכתיבת מחשבות שליליות, חזרתי לכיסאי והמשכתי להתבונן. במשך עשר דקות נוספות המשיכו כולם לעבוד.

רובם מילאו את הדפים שלהם. אחרים לקחו דף נוסף.

"סיימו את הדבר שאתם כותבים כרגע ואל תתחילו חדש," אותתה המורה על סיום הפעילות. התלמידים נצטוו לקפל את הדפים ולהביא אותם אל שולחן המורה. כאשר תלמידים הגיעו אל שולחנה של המורה, הם הניחו את הדפים שלהם בתוך קופסת נעליים ריקה.

כאשר כל הדפים היו מונחים בקופסה, הניחה המורה את המכסה במקומו, לקחה את הקופסה ויצאה אל המסדרון.

התלמידים הלכו בעקבותיה. אני הלכתי עימם. במסדרון נעצרו כולם.

דונה נכנסה לחדרו של השרת, ויצאה משם עם מעדר. עם המעדר ביד אחת, הקופסה ביד השנייה, צעדו דונה ושיירת תלמידיה בעקבותיה אל הפינה המרוחקת ביותר בחצר המשחקים של בית הספר. היא החלה לחפור.

הם עמדו לקבור את ה-"אני לא יכול" שלהם! החפירה ארכה כעשר דקות, משום שכל התלמידים רצו להשתתף בה. כאשר הבור היה עמוק למדי, הם סיימו לחפור. הקופסה הונחה בתחתית הבור וכוסתה חזרה באדמה. שלושים בני עשר עמדו מסביב לקבר הטר. לכל אחד מהם היה לפחות דף אחד של "אני לא יכול" באותה קופסה. וכך גם למורה.

אתר תנועת אריאל www.tarel.co.il
מרכז הפעולות והצ'ופרים המקוון

בשלב זה הודיעה דונה: "ילדים וילדות, אנא החזיקו ידיים והרכינו ראש." הם יצרו מעגל מסביב לבור והחזיקו ידיים. דונה נשאה נאום. "חברים, נאספנו כאן היום לזכרו של 'אני לא יכול'. בעודו עימנו על פני האדמה, הוא נגע לחיי כולנו, למי יותר ולמי פחות. שמו, לצער הרב, נאמר בכל בניין ציבורי, בתי ספר, עיריות, וכן, אפילו בבית הלבן. "הועדנו ל'אני לא יכול' מצבה ושמו חרוט עליה. אחיו ואחיותיו ישרדו עימנו, 'אני יכול'; 'אני אעשה'; ו'אני מסוגל לכך'. הם ידועים פחות מקרובם המפורסם ובהחלט לא חזקים כמוהו. אולי יום אחד, בעזרתכם, הם יהפכו חזקים יותר בעולמנו. "נוח בשלום על משכבך, 'אני לא יכול', וכולנו נמשיך לחיות את חיינו מנקודה זו גם בהעדרך. אמן."

כאשר האזנתי להספד הבנתי שתלמידים אלה לא ישכחו לעולם את היום הזה. הפעילות הזו הייתה סמלית, מטאפורה לחיים. זו הייתה חוויה שתדבק בהכרתם ובתת-הכרתם לעולם. "כתיבת 'אני לא יכול', קבורת הדפים ושמיעת ההספד היו מאמץ כביר מצידה של המורה. והיא עדיין לא סיימה.

בסופו של ההספד הם נכנסו חזרה לכיתה, וערכו חגיגה עם כיבוד. כחלק מן החגיגה הכינה דונה מצבה גדולה מקרטון. היא כתבה עליה "נוח בשלום על משכבך, 'אני לא יכול'". והוסיפה את התאריך בתחתית.

המצבה נתלתה בכיתה של דונה עד לסופה של אותה שנה. בהזדמנויות הבודדות שאחד התלמידים שכח ואמר, "אני לא יכול", דונה הצביעה על המצבה מנייר והזכירה לו ש'אני לא יכול' כבר מת. לא הייתי אחד מתלמידיה של דונה. היא הייתה תלמידתי. ובכל זאת, באותו יום למדתי שיעור מאלף מפיה. עתה, שנים לאחר מכן, בכל פעם שאני שומע את המשפט: 'אני לא יכול', אני רואה בעיני רוחי את אותה לוויה בלתי נשכחת בכיתה ד'. כמו אותם תלמידים, אני זוכר ש'אני לא יכול' כבר מת.